

Ierosināta lieta par tiesnešu atlīdzības apmēra noteikšanu

2016. gada 21. decembrī Satversmes tiesas 2. kolēģija ierosināja lietu „Par Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 4. panta devītās daļas un 6.¹ panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 83. un 107. pantam”.

Apstrīdētās normas

Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma (turpmāk – Atlīdzības likums) 4. panta devītā daļa: „Tiesneša mēnešalgu nosaka, to piesaistot valsts tiešās pārvaldes iestādes augsti kvalificēta jurista mēnešalgai ar attiecīgu koeficientu. Prokurora mēnešalgu nosaka, to piesaistot rajona (pilsētas) tiesas tiesneša mēnešalgai ar attiecīgu koeficientu.”

Atlīdzības likuma 6.¹ panta pirmā daļa: „Rajona (pilsētas) tiesas tiesneša mēnešalgu nosaka, to pielīdzinot valsts tiešās pārvaldes iestādes juridiskās struktūrvienības vadītāja mēnešalgas maksimālajam apmēram (12. mēnešalgu grupa) saskaņā ar šā likuma 3. pielikumu.”

Augstāka juridiska spēka normas

Satversmes 83. pants: „Tiesneši ir neatkarīgi un vienīgi likumam padoti.”

Satversmes 107. pants: „Ikvienam darbiniekam ir tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu, kas nav mazāka par valsts noteikto minimumu, kā arī tiesības uz iknedēļas brīvdienām un ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc Tieslietu padomes pieteikuma. Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 89.¹ pantu Tieslietu padome ir koleģiāla institūcija, kas piedalās tiesu sistēmas politikas un stratēģijas izstrādē, kā arī tiesu sistēmas darba organizācijas pilnveidošanā. Pieteikumā norādīts, ka jautājumi, kas saistīti ar tiesnešu amata atlīdzības sistēmu, ietilpstot tiesu sistēmas politikā, tāpēc Tieslietu padomei ir tiesības iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā.

Atlīdzības likums esot pieņemts 2009. gadā un tā mērķis esot bijis panākt līdzvērtīgu pieeju amata atlīdzības noteikšanā valsts un pašvaldību institūcijās nodarbinātajiem. Citastarp tiesnešu amata atlīdzība esot tikusi pielīdzināta valsts tiešās pārvaldes iestādes juridiskās struktūrvienības vadītāja mēnešalgas maksimālajam apmēram.

Satversmes 107. pants aizsargājot tiesnešu tiesības saņemt samaksu, kas atbilst veiktajam darbam. Vienlaikus pienācīga tiesnešu darba samaksa ietilpstot arī Satversmes 83. pantā ietvertās tiesnešu neatkarības saturā.

Tiesnesim esot jānoteic tāds atalgojums, kas atbilstu tā statusam, funkcijām un atbildībai. Samērojot tiesneša amata atlīdzību ar valsts tiešās pārvaldes iestādes juridiskās struktūrvienības vadītāja atlīdzību, neesot ņemtas vērā atšķirības tiesneša un tiešās pārvaldes iestādes darbinieka statusā, funkcijās un atbildībā. Tieslietu padome uzskata, ka ar vairākiem grozījumiem Atlīdzības likumā valsts pārvaldes darbinieku faktiskais atalgojums esot paaugstinājies, bet tiesneša atalgojuma reālā vērtība viņa pilnvaru laikā – samazinājusies. Tādējādi esot izjaukta iepriekš Atlīdzības likumā pastāvējusī vienotā pieeja atalgojuma noteikšanā un apstrīdētās normas vairs neatbilstot Satversmes 83. un 107. pantam.

Tiesas procedūra

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz 2017. gada 21. februārim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lietas sagatavošanas termiņš ir 2017. gada 21. maijs. Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Līna Kovalevska

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze
Lina.Kovalevska@satv.tiesa.gov.lv
67830748, 29813216